

RAPPORTAGE ONDERZOEK VERDEELSYSTEMATIEK

professionals in public finance & control

Onderzoek naar de verdeelsystematiek deelnemersbijdragen BAR-Organisatie

BAR-Organisatie
November 2016 - februari 2017

Contactpersoon
Rutger Corvers
Luzernestraat 23
2153 GM Nieuw-Vennep
Tel.: 088 - 126 4405
rutger.corvers@jeconsultancy.nl
www.jeconsultancy.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Onderzoeksvraag	3
2	Samenvatting.....	4
2.1	Aanpak	4
2.2	Eindconclusie	4
3	Benchmark.....	5
3.1	Methoden van kostentoerekening.....	5
3.2	Resultaten Benchmark.....	5
3.3	Conclusie benchmark	6
4	Enquêtes	7
4.1	Inhoud vragenlijsten	7
4.2	Kostentoerekening vergeleken	7
4.3	Conclusie alternatieven	9
4.4	Ervaringen en meningen kostentoerekening.....	9
4.4.1	Resultaten enquêtes	9
4.5	Conclusie ervaringen.....	10
5	Cijferanalyse	11
5.1	Inleiding Algemene uitkering	11
5.2	Vergelijking algemene uitkering op maatstafniveau	12
5.3	Conclusies algemene uitkering	14
5.3.1	Algemene uitkering Ridderkerk en Barendrecht.....	14
5.3.2	Algemene uitkering Albrandswaard	15
5.3.3	Vergelijking alternatieven.....	15
	Bijlage 1: algemene uitkering BAR gemeenten 2016	17
	Bijlage 2: Voorbeeld uitwerking kostenverdeling.....	19
	Situatie zonder maatwerk.....	19
	Situatie met maatwerk	20
	Conclusie voorbeeld afrekening	20

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De Gemeenschappelijke Regeling BAR Organisatie voert de gemeentelijke taken uit namens de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk. De bedrijfsvoerings-kosten van de GR BAR Organisatie worden in rekening gebracht bij de drie deelnemende gemeenten op basis van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting. Het ingebrachte budget van iedere gemeente dient hierbij als verdeelsleutel voor het standaard takenpakket. Maatwerk en aanvullende opdrachten worden 1 op 1 in rekening gebracht aan de opdrachtgever.

De huidige verdeelsleutel voor de afrekening van de bedrijfsvoeringskosten stamt uit 2013. Het is goed om periodiek te evalueren of een gekozen manier van werken nog voldoet aan de wensen/eisen van de klant. Hiertoe heeft de BAR Organisatie JE Consultancy B.V. gevraagd te onderzoeken of de verdeelmethode passend is voor de BAR Organisatie en hoe andere gemeenschappelijke regelingen hun kosten toerekenen aan de deelnemers. In dit rapport worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd.

1.2 ONDERZOEKSVRAAG

De onderzoeksvraag vanuit de BAR organisatie is tweeledig, namelijk:

- A. Is de huidige manier van kostentoerekening de meest wenselijke?
- B. Welke methoden gebruiken andere (vergelijkbare) gemeenschappelijke regelingen?

Het onderzoek beslaat dus enerzijds een inhoudelijke beoordeling/evaluatie, anderzijds een benchmark naar de wijze waarop andere regelingen hun kosten toerekenen. Gezamenlijk bezien moeten de resultaten van de twee onderzoeksvragen de BAR organisatie voorzien van informatie op basis waarvan een eventuele wijziging van kostentoerekening afgewogen kan worden.

2 SAMENVATTING

2.1 AANPAK

Het onderzoek is gestart met het interviewen van de concern-controller van de BAR-Organisatie. Hierbij is ingegaan op de huidige methode van kostentoerekening en is aangegeven wat de ervaringen hiermee zijn.

Het belangrijkste knelpunt dat genoemd werd vanuit de afgelopen drie jaren is dat bestuurders van de deelnemende gemeenten in meer of mindere mate laten blijken dat zij het gevoel hebben naar verhouding meer te betalen voor de dienstverlening van de BAR dan de anderen.

Naast het interview is afgesproken dat het onderzoek zicht met name richt op cijferanalyse aan de hand van enerzijds de beschikbare gegevens over de BAR organisatie zelf, en anderzijds via vergelijking met andere gemeenschappelijke regelingen.

2.2 EINDCONCLUSIE

De eindconclusie naar aanleiding van de cijferanalyse en benchmark, is dat de verrekenmethode die de BAR organisatie gekozen heeft een goede balans biedt tussen nauwkeurigheid en eenvoud/transparantie. Uit de gegevens van de overige gemeenschappelijke regelingen komt geen eenduidig 'beste' methode naar voren, veeleer is de methode afhankelijk van en ingegeven door de lokale situatie en mate waarin men bereid is in de samenwerking te 'geven en nemen'. Het doel van een GR is naast het samenbrengen van expertise immers voornamelijk kostenbesparing. Wanneer de GR de tijd krijgt om deze kostenbesparing te realiseren zullen alle deelnemers hier de voordelen van plukken. Dat de ene deelnemer mogelijk - daadwerkelijk of enkel in de ogen van de ander - meer voordeel heeft dan de ander is niet te voorkomen.

3 BENCHMARK

3.1 METHODEN VAN KOSTENTOEREKENING

Hoewel er diverse varianten van - combinaties van - kostentoe rekening voorkomen, zijn deze ruwweg in drie methoden in te delen, te weten

- 1) Volledig via een vaste sleutel, bijvoorbeeld het aantal inwoners of de ingebrachte begrotingen;
- 2) Deels vast en deels variabel, bijvoorbeeld de overhead via het aantal inwoners en de directe lasten via aanslagregels, bijstandsccliënten (zie hieronder);
- 3) Volledig variabel, bijvoorbeeld op basis van het aantal (belasting)aanslagregels, bijstandsccliënten, werkplekken etc. Deze methode wordt vaak Activity Based Costing genoemd.

Hieronder zijn deze drie methoden benoemd met de theoretische voor- en nadelen.

Verdeelsleutel	Nauwkeurigheid toerekening	Voordelen	Nadelen
Alleen afname / ABC	Meest nauwkeurig	Rechtvaardig en weinig discussie mogelijk	Arbeidsintensief, veranderingen bij klanten hebben snel invloed op verdeling kosten totale GR
Combinatie inwoners /afname	Nauwkeuriger dan alleen op inwoners	Combinatie van boven- en onderstaande	Combinatie van boven- en onderstaande
Alleen vaste sleutel	Afhankelijk van vergelijkbaarheid klanten	Eenvoud, kosten-efficiënt	Veranderingen bij klanten hebben geen effect op de toerekening

3.2 RESULTATEN BENCHMARK

Om een beeld te krijgen van de kostentoe rekening van andere gemeenschappelijke regelingen zijn zeventien gemeenschappelijke regelingen benaderd met een vragenlijst omtrent de kostentoe rekening. Ten tijde van deze rapportage zijn van tien van deze regelingen vragenlijsten retour ontvangen. In onderstaande tabel zijn deze regelingen gespecificeerd naar taken en deelnemers.

Taken ¹	GR	Deelnemers	Totale bijdrage 2016
Alle taken	Over-gemeenten	Oostzaan, Wormerland	10.773.000
	Bestuursdienst Ommen-Hardenberg	Ommen, Hardenberg	45.790.000
	BEL combinatie	Blaricum, Eemnes, Laren	28.976.000
	SED	Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland	59.137.000
Sociale zaken	WIHW	Binnenmaas, Strijen, Oud-Beijerland, Cromstrijen, Korendijk	19.762.860
	Stroomopwaarts	Maassluis, Vlaardingen, Schiedam	138.149.000
	ISD Brabantse Wal	Bergen op Zoom, Steenbergen, Woensdrecht	7.156.516
Bedrijfsvoering	A2 gemeenten	Cranendonck, Heeze-Leende, Valkenswaard	7.940.000

¹ De taken zijn ten behoeve van de leesbaarheid gebundeld als er slechts kleine verschillen zijn

Taken ¹	GR	Deelnemers	Totale bijdrage 2016
Belastingen	Kempengemeenten (tevens Sociale zaken)	Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden	13.085.362
	SWW gemeenten	Stichtse Vecht, Weesp, Wijdemeren	1.658.400

Het gemiddeld aantal deelnemers van alle benaderde regelingen ligt op 3,9, echter hier zit een uitschieter tussen van 11 deelnemers. Zonder deze uitschieter is het gemiddelde 3,4, en van de retour ontvangen enquêtes is het gemiddelde 3,2. Gemeenschappelijke regelingen met (veel) meer dan het gemiddelde aantal deelnemers voeren veelal slechts één taak uit, in de regel de belastingen en WOZ (SVHW, Belasting Samenwerking West-Brabant e.d.).

De methoden van kostentoe rekening van de respondenten zijn hieronder weergegeven.

Kostentoe rekening en takenpakket	Alleen ABC	Combinatie van vaste sleutel en ABC	Alleen vaste sleutel
Aantal GR-en	2	5	3
Gemiddelde leeftijd (in jaren)	4	4,2	7
Takenpakket	Belastingen (1), Sociale zaken (1)	Sociale zaken (2), Bedrijfsvoering (2), Alle taken (1)	Alle taken

3.3 CONCLUSIE BENCHMARK

De meeste gemeenschappelijke regelingen kiezen voor een gemengde kostentoe rekening, deels op basis van een vaste verdeelsleutel, deels variabel.

Slechts twee GR-en in het onderzoek rekenen alleen variabel af, en die GR-en voeren slechts één specifieke taak uit (belastingen/WOZ respectievelijk sociale zaken). De andere GR-en in het onderzoek kennen een diverser takenpakket, hetgeen ook de gemengde kostentoe rekening verklaart.

De drie GR-en die enkel een vaste sleutel gebruiken voeren alle gemeentelijke taken uit voor de deelnemers (Bestuursdienst Ommen-Hardenberg, OVER-Gemeenten, en BEL combinatie). Hiervoor is gekozen omdat differentiatie in toerekening van kosten per taaksoort al vrij snel zeer complex kan worden. De systematiek gaat dan meer kosten dan dat zij oplevert, terwijl een reden voor de samenwerking natuurlijk juist efficiency / kostenbesparing is. Bij de BEL combinatie is dit bevestigd in wijziging van systematiek van urentoe rekening (t/m 2014) naar een vaste verdeelsleutel (ingebrachte begrotingen) met ingang van 2015.

4 ENQUÊTES

4.1 INHOUD VRAGENLIJSTEN

De vragenlijst die aan de benaderde gemeenschappelijke regelingen is voorgelegd, is - naast de hiervoor behandelde methode van kostentoerekening - gericht op het achterhalen van

- De bijdragen van de deelnemers in verhouding tot het totaal van de GR
- De ervaringen met / meningen over de kostentoerekening van de deelnemende gemeenten
- De ervaringen met / meningen over de kostentoerekening van de eigen organisatie

Ter vergelijking zijn de geraamde bijdragen 2016 ten opzichte van het totaal afgezet tegen de verdeling van dit totaal op basis van inwoners en op basis van de algemene uitkering.

4.2 KOSTENTOEREKENING VERGELEKEN

De aan het onderzoek deelnemende gemeenten hebben zowel hun methode van kostentoerekening als de bijdragen van (voor zover aanwezig) 2014 t/m 2016 aangeleverd. Zoals al hiervoor gemeld gebruiken de meeste GR-en een combinatie van een vaste en een variabele verdeelsleutel. De reden voor deze keuze ligt in de combinatie van nauwkeurigheid (afrekenen op verbruik) en eenvoud (vaste verdeelsleutel) waar nauwkeurigheid zijn doel voorbij schiet.

In onderstaande tabel is opgenomen een vergelijking van de huidige kostenverdeling, aan de hand van de gemiddelde bijdragen in 2014 t/m 2016, met de verdeling naar aantal inwoners en naar rato van de algemene uitkering.

Sleutel	Deelnemer	Bijdrage	Inwoners	Vershil	Alg.Uitk.	Vershil
Combinatie						
BAR	Barendrecht	39%	40%	1%	40%	1%
	Ridderkerk	39%	38%	-1%	42%	2%
	Albrandswaard	21%	21%	0%	18%	-3%
SED	Stede Broec	31%	36%	5%	37%	6%
	Enkhuizen	37%	31%	-6%	36%	-1%
	Drechterland	31%	33%	1%	27%	-4%
A2gemeenten	Valkenswaard	50%	46%	-4%	49%	-1%
	Cranendonck	28%	31%	3%	30%	2%
	Heeze-Leende	23%	23%	1%	22%	-1%
Kempengemeenten	Bladel	23%	23%	-1%	25%	1%
	Eersel	21%	21%	0%	21%	0%
	Bergeijk	20%	21%	1%	20%	-1%
	Oirschot	20%	21%	1%	20%	0%
	Reusel-De Mierden	16%	15%	-1%	15%	-1%

Sleutel	Deelnemer	Bijdrage	Inwoners	Vershil	Alg.Uitk.	Vershil
WIHW	Oud-Beijerland	33%	28%	-5%	29%	-4%
	Binnenmaas	33%	34%	1%	31%	-2%
	Cromstrijen	13%	15%	2%	15%	2%
	Strijen	11%	10%	0%	12%	1%
	Korendijk	10%	13%	2%	13%	3%
Stroomopwaarts	Schiedam	47%	43%	-5%	42%	-5%
	Vlaardingen	38%	40%	1%	43%	4%
	Maassluis	14%	18%	3%	15%	1%

Vaste sleutel

Over-gemeenten	Wormerland	60%	63%	3%	66%	5%
	Oostzaan	40%	37%	-3%	34%	-5%
Ommen Hardenberg	Hardenberg	74%	77%	3%	76%	2%
	Ommen	26%	23%	-3%	24%	-2%
BEL Combinatie	Blaricum	33%	32%	-1%	29%	-4%
	Eemnes	29%	30%	1%	33%	3%
	Laren	37%	38%	0%	38%	1%

ABC

ISD Brabantse Wal	Bergen op Zoom	75%	60%	-16%	67%	-8%
	Steenbergen	13%	21%	8%	18%	4%
	Woensdrecht	12%	19%	8%	15%	4%
SWW Gemeenten	Stichtse Vecht	58%	61%	3%	61%	3%
	Wijdmeren	22%	22%	0%	19%	-3%
	Weesp	20%	17%	-3%	20%	0%

Uit de tabel blijkt een aantal zaken:

- a) Kostentoerekening op basis van inwoners of algemene uitkering levert vergeleken met de huidige bijdragen over het algemeen dezelfde verschillen op. Dit is logisch omdat het inwonertal een van de parameters is die de algemene uitkering bepaalt;
- b) Bij wijziging naar toerekening o.b.v. inwoners of algemene uitkering zouden, met uitzondering van SED, de grootste/grotere deelnemers
 - a. van GR-en die toerekenen o.b.v. een combinatie vast/variabel minder gaan betalen;
 - b. van GR-en die toerekenen o.b.v. een vaste sleutel meer gaan betalen;

De reden voor dit verschijnsel is met de huidige gegevens niet te achterhalen en zou diepgaandere studie vergen. SED is minder vergelijkbaar doordat de kleinste deelnemer qua inwoners (Enkhuizen) de grootste bijdrage betaalt i.v.m. hogere overhead en een eigen havenbedrijf. Enkhuizen krijgt binnen de SED gezien ook een relatief veel hogere algemene uitkering.

- c) De grootste verschillen tussen de huidige verdeling en die naar inwoners of algemene uitkering is te zien bij GR-en die alleen of voor het merendeel op basis van ABC kosten toerekenen. Dit is ook

logisch aangezien deze GR-en niet naar de totale gemeente als klant kijken, maar naar het deel dat zij bedienen (belastingplichtigen/-regels, bijstandsccliënten etc.).

4.3 CONCLUSIE ALTERNATIEVEN

Zoals hiervoor blijkt zal wijziging van de methode van kostentoerekening opnieuw verschillen opleveren in de relatieve hoogte van bijdragen door bepaalde deelnemers. Links- of rechtsom kan een deelnemer altijd wel betogen dat hij op één of andere manier teveel betaalt / benadeeld wordt. De verschillen bij wijziging worden vaak het meest zichtbaar bij de grotere/grootste deelnemers.

4.4 ERVARINGEN EN MENINGEN KOSTENTOEREKENING

4.4.1 RESULTATEN ENQUÊTES

De benaderde GR-en zijn gevraagd of de huidige methode van kostentoerekening wel eens discussie oproept bij

- a) De deelnemende gemeenten
- b) De eigen organisatie

Indien dit met ja beantwoord wordt is gevraagd naar het gewenst alternatief. De resultaten zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Gemeenschappelijke regeling	Discussie bij deelnemers?	Gewenst alternatief	Discussie in organisatie?	Gewenst alternatief
A2 gemeenten	Samenwerking wordt te duur	Kostenbesparing	Veel extra administratieve handelingen	Minder en eenvoudigere sleutels
BEL combinatie	Minimaal			
ISD Brabantse Wal	Nee		Nee	
Kempengemeenten	Nee		Nee	
OmmenHardenberg	Krijg ik wel waar voor mijn geld	Uurtje-factuurkje	Feitelijke inzet verhoudt zich niet tot de financiële verdeelsleutel	Urenregistratie
Over-gemeenten	We betalen teveel voor de inzet die we krijgen	Urentoerekening	Ja als gevolg van discussie bij deelnemers	
SED	Ja, kosten dragen waar andere deelnemers profijt hebben	Risico delen	Ja, kosten dragen waar andere deelnemers profijt hebben	Risico delen
Stroomopwaarts	Ja	Combinatie dienstverlening algemeen, verstrekkingen en maatwerk	Soms complexe verdeling/toerekening	Nog niet in beeld, nieuwe organisatie moet nog uitkristalliseren
SWW gemeenten	Nee		Nee	
WIHW	Nee		Nee	

4.5 CONCLUSIE ERVARINGEN

Uit de resultaten blijkt een aantal zaken:

- Bij de helft van de gemeenschappelijke regelingen is er geen discussie over de kostentoerekening.
- Bij gemeenschappelijke regelingen waar wel eens discussie ontstaat bij een of meer deelnemers komt deze neer op het gevoel dat men teveel betaalt, ofwel überhaupt, ofwel ten opzichte van de andere deelnemers. Mogelijk is hier het onderliggende bezwaar niet zozeer de methode van kostentoerekening lijkt te zijn maar de omvang van de kosten. De (totale) omvang van de kosten valt natuurlijk niet te verminderen door een andere toerekening. En zoals eerder al is vermeld zal een wijziging in de kostentoerekening mogelijk discussie bij de andere deelnemers veroorzaken.
- GR-en die de toerekening onvoldoende vinden willen vaak naar volledige urenrekening. Dit is echter voor een grote organisatie met veel taken zeer arbeidsintensief en daarmee duurder. Het doel dat de deelnemer met de wijziging nastreeft, namelijk een lagere factuur, wordt hiermee zeer waarschijnlijk niet gerealiseerd.
- Discussie over de methode van kostentoerekening in de eigen organisatie gaat in nagenoeg alle gevallen over de complexiteit van de huidige methode, waaraan waarschijnlijk veel uren besteed worden.

5 CIJFERANALYSE

5.1 INLEIDING ALGEMENE UITKERING

Teneinde eventuele discussie over inherente verschillen tussen de deelnemers in de BAR organisatie weg te nemen is een korte analyse uitgevoerd op de Algemene Uitkering die ieder van de deelnemers ontvangt. De hoogte van de Algemene Uitkering wordt bepaald door een veelheid van maatstaven, waarbij de belangrijkste zijn:

- a) Aantal inwoners
 - a. Totaal
 - b. Verdeeld naar o.a. jong, oud, en 1-persoonshuishoudens. Hoe meer jongeren, ouderen en 1-persoonshuishoudens, hoe hoger de algemene uitkering;
- b) OZB capaciteit woningen en niet-woningen, hoe hoger de eigen belastingcapaciteit, hoe lager de algemene uitkering;
- c) Aantal bijstandsccliënten. Hoe meer bijstandsccliënten hoe hoger de algemene uitkering;
- d) Decentralisatie- en integratieuitkeringen, zoals de huishoudelijke hulp toelage en de gelden in het kader van de 3D's (Sociaal Domein).

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de hoogte en verhouding van de belangrijkste parameters van de algemene uitkering. Een totaaloverzicht is in de bijlage van dit rapport opgenomen.

Het hoofdstuk wordt afgesloten met een uitwerking van de afrekening van kosten in begroting en realisatie, ter verduidelijking van verschillen die kunnen ontstaan door maatwerk afname bij één deelnemer.

5.2 VERGELIJKING ALGEMENE UITKERING OP MAATSTAFNIVEAU

In onderstaande tabel zijn de waarden van een aantal parameters inzichtelijk gemaakt voor de drie BAR gemeenten, vanuit de door het ministerie van BZK beschikbaar gestelde begrotingsanalyse.

Algemene uitkering 2016	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
Centrumfunctie	Redelijk	Zonder	Redelijk
Sociale structuur	Goed	Goed	Redelijk
Algemene uitkering per inwoner	€ 1.126,00	€ 996,00	€ 1.256,00
Maatstaven			
Inwoners	47.521	25.148	45.149
OZB woning eigenaren	3.593.200.000	2.010.800.000	3.105.600.000
OZB niet woningen gebruikers	772.800.000	291.900.000	529.900.000
OZB niet woningen eigenaren	775.600.000	303.100.000	535.500.000
Belastingcap.niet woningen eigenaren	776	303	536
Jongeren (20-)	12.839	6.263	9.046
Ouderen (65+)	7.221	4.022	10.615
Ouderen (75-85)	2.266	1.166	3.606
Lage inkomens huishoudens	3.700	2.200	6.400
Bijstandsontvangers	419	234	646
Woningen bewoonde oorden	716	0	2.380
Eenpersoonshuishoudens	4.431	2.547	6.836
Decentralisatie en integratie uitkeringen			
Huishoudelijke hulp toelage	278.200	140.400	517.400
WMO	2.047.325	1.087.185	3.879.120
VTH provinciale taken	39.482	8.915	24.623
Sociaal domein Participatie	2.086.535	1.371.767	4.055.393
Sociaal domein Wmo	3.839.451	2.217.563	5.672.691
Sociaal domein Jeugd	9.169.732	3.769.664	6.614.145

Centrumfunctie

Een centrumfunctie brengt bepaalde kosten met zich mee van bezoekers vanuit omliggende gemeenten. Albrandswaard heeft geen centrumfunctie, en krijgt hierdoor ook naar verhouding minder algemene uitkering.

Sociale structuur

Ridderkerk heeft een zwakkere sociale structuur dan de andere twee, en krijgt naar verhouding meer algemene uitkering ter compensatie van de hiermee gemoeide kosten.

Algemene uitkering per inwoner

Wanneer dit verhoudingsgetal voor de deelnemers gezien wordt in relatie tot de afwijkingen op maatstafniveau (zie volgende tabel), dan wordt de lagere algemene uitkering per inwoner voor Albrandswaard verklaard doordat Albrandswaard ook lagere kosten maakt voor een aantal onderdelen waaruit de algemene uitkering is opgebouwd.

In de onderstaande tabel staan de maatstaven in verhouding tot het totaal, en is tevens berekend wat het verschil is ten opzichte van de voor de BAR afgesproken 20-40-40 toerekeningsmethode. Vetgedrukt de waarden die meer dan 3% afwijken van het huidige percentage in de verdeling.

Algemene uitkering 2016	B	A	R	B	A	R
Maatstaven						
Inwoners	40%	21%	38%	0%	1%	-2%
OZB woning eigenaren	41%	23%	36%	1%	3%	-4%
OZB niet woningen gebruikers	48%	18%	33%	8%	-2%	-7%
OZB niet woningen eigenaren	48%	19%	33%	8%	-1%	-7%
Belastingcap.niet woningen eigenaren	48%	19%	33%	8%	-1%	-7%
Jongeren (20-)	46%	22%	32%	6%	2%	-8%
Ouderen (65+)	33%	18%	49%	-7%	-2%	9%
Ouderen (75-85)	32%	17%	51%	-8%	-3%	11%
Lage inkomens huishoudens	30%	18%	52%	-10%	-2%	12%
Bijstandsontvangers	32%	18%	50%	-8%	-2%	10%
Woningen bewoonde oorden	23%	0%	77%	-17%	-20%	37%
Eenpersoonshuishoudens	32%	18%	49%	-8%	-2%	9%
Decentralisatie en integratie uitkeringen						
Huishoudelijke hulp toelage	30%	15%	55%	-10%	-5%	15%
WMO	29%	16%	55%	-11%	-4%	15%
VTH provinciale taken	54%	12%	34%	14%	-8%	-6%
Sociaal domein Participatie	28%	18%	54%	-12%	-2%	14%
Sociaal domein Wmo	33%	19%	48%	-7%	-1%	8%
Sociaal domein Jeugd	47%	19%	34%	7%	-1%	-6%

De gevolgen voor de algemene uitkering bij afwijkingen van meer dan 3% ten opzichte van het huidige verrekenpercentage zijn hieronder toegelicht.

Effect maatstaven op relatieve alg.uitkering	B	A	R	Toelichting
Maatstaven				
Inwoners				
OZB woning eigenaren			Hoger	Ridderkerk heeft minder OZB potentieel op woningen dus verhoudingsgewijs meer algemene uitkering
OZB niet woningen gebruikers	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft lager OZB potentieel op niet-woningen dus hogere Algemene Uitkering ter compensatie, Barendrecht net andersom
OZB niet woningen eigenaren	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft lager OZB potentieel op niet-woningen dus hogere Algemene Uitkering ter compensatie, Barendrecht net andersom
Belastingcap.niet woningen eigenaren	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft lager belastingpotentieel op niet-woningen dus hogere Algemene Uitkering ter compensatie
Jongeren (20-)	Hoger		Lager	Barendrecht heeft naar verhouding meer jongeren en krijgt hierdoor meer AU voor jeugdtaken, Ridderkerk net andersom
Ouderen (65+)	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft veel meer ouderen dan de anderen, en krijgt hierdoor verhoudingsgewijs meer AU (WMO b.v.)
Ouderen (75-85)	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft veel meer ouderen dan de anderen, en krijgt hierdoor verhoudingsgewijs meer AU (WMO b.v.)
Lage inkomens huishoudens	Lager		Hoger	Barendrecht heeft minder lage inkomens in verhouding tot de anderen, Ridderkerk fors meer, derhalve krijgt Ridderkerk verhoudingsgewijs meer AU.
Bijstandsontvangers	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft meer bijstandsontvangers dus hogere alg.uitkering
Woningen bewoonde oorden	Lager	Lager	Hoger	Ridderkerk heeft meer historische woningen
Eenpersoonshuishoudens	Lager		Hoger	Ridderkerk heeft meer 1-persoonshuishoudens
Decentralisatie en integratie uitkeringen				
Huishoudelijke hulp toelage	Lager	Lager	Hoger	Ridderkerk hoger vanwege meer ouderen
WMO	Lager	Lager	Hoger	Ridderkerk hoger vanwege ouderen
VTH provinciale taken	Hoger	Lager	Hoger	Barendrecht heeft meer taken op VTH en krijgt hier een hoger bedrag voor
Sociaal domein Participatie	Lager		Hoger	Ridderkerk hoger vanwege meer bijstandsccliënten
Sociaal domein Wmo	Lager		Hoger	Ridderkerk hoger vanwege fors meer ouderen 65+
Sociaal domein Jeugd	Hoger		Lager	Barendrecht hoger vanwege fors meer jongeren

5.3 CONCLUSIES ALGEMENE UITKERING

5.3.1 ALGEMENE UITKERING RIDDERKERK EN BARENDRECHT

De meeste verschillen ten opzichte van de verdeelsleutel 20-40-40 (A-B-R) zijn te zien bij Barendrecht en Ridderkerk. Albrandswaard wijkt minder af, en dan alleen nog maar met een lagere algemene uitkering tot gevolg. De verschillen worden voornamelijk veroorzaakt door de samenstelling van de bevolking, met verhoudingsgewijs meer jongeren in Barendrecht en (veel) meer ouderen en bijstandsontvangers in Ridderkerk. Deze maatstaven hebben vaak meerdere effecten op de algemene uitkering, niet alleen via de maatstaf zelf maar ook via de decentralisatie- en integratieuitkeringen voor WMO, Participatie en Jeugd.

Echter kijkend naar de ingebrachte begroting, de absolute waarde van de algemene uitkering en de algemene uitkering per inwoner, neutraliseren deze verschillen tussen Barendrecht en Ridderkerk elkaar op totaalniveau grotendeels.

Een vertaling van de algemene uitkering naar de toerekeningsmethodiek zou dus gunstig uitpakken voor Albrandswaard (naar verhouding lagere algemene uitkering), maar voorbij gaan aan het feit dat Barendrecht en Ridderkerk, gezien hun afwijkende bevolkingssamenstelling en sterkere centrumfunctie, hogere kosten moeten maken.

5.3.2 ALGEMENE UITKERING ALBRANDSWAARD

Albrandswaard heeft een aantal afwijkingen op maatstafniveau ten opzichte van het 20% aandeel in de kosten, en allemaal zijn dit afwijkingen met een naar verhouding lagere algemene uitkering tot gevolg. Zoals reeds gesteld reflecteert een naar verhouding lagere algemene uitkering in principe ook lagere kosten voor betreffende gemeente.

5.3.3 VERGELIJKING ALTERNATIEVEN

Wanneer de BAR zou kiezen voor afrekening op inwonertal, hoofdzakelijk omwille van de eenvoud, zou het verschil in 2014 t/m 2016 ten opzichte van de huidige methode als volgt zijn:

Bijdragen	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk	Totaal
2014	19.187.541	10.317.186	19.119.686	48.624.413
2015	18.548.114	9.973.365	18.482.521	47.004.000
2016	17.908.456	9.629.419	17.845.125	45.383.000
2014	39%	21%	39%	
2015	39%	21%	39%	
2016	39%	21%	39%	
Inwonertal				
2014	47.377	25.069	45.253	117.699
2015	47.521	25.148	45.149	117.818
2016	47.861	24.985	45.097	117.943
2014	40%	21%	38%	
2015	40%	21%	38%	
2016	41%	21%	38%	
Vershil				
2014	1%	0%	-1%	
2015	1%	0%	-1%	
2016	1%	0%	-1%	

Uit de tabel blijkt dat de verschillen minimaal zijn.

Wanneer de algemene uitkering gevolgd wordt, wellicht met hogere nauwkeurigheid of rechtvaardigheid als argument, ontstaat het volgende beeld:

Bijdragen	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk	Totaal
2014	19.187.541	10.317.186	19.119.686	48.624.413
2015	18.548.114	9.973.365	18.482.521	47.004.000
2016	17.908.456	9.629.419	17.845.125	45.383.000
2014	39%	21%	39%	
2015	39%	21%	39%	
2016	39%	21%	39%	
Algemene uitkering				
2014	40.946.000	18.319.000	43.086.000	102.351.000
2015	53.995.000	24.186.000	54.622.000	132.803.000
2016	53.461.000	24.597.000	56.381.000	134.439.000
2014	40%	18%	42%	
2015	41%	18%	41%	
2016	40%	18%	42%	
Vershil				
2014	1%	-3%	3%	
2015	1%	-3%	2%	
2016	0%	-3%	3%	

Albrandswaard zou naar rato minder gaan bijdragen, Ridderkerk meer. Echter zijn de kanttekeningen hierbij:

- De naar verhouding hogere algemene uitkering voor Ridderkerk gaat gepaard met hogere uitgaven aan met name ouderen en bijstandsontvangers (zwakkere sociale structuur). Het omgekeerde geldt voor Albrandswaard, waar een hogere eigen belastingcapaciteit en gunstigere bevolkingssamenstelling voor een lagere algemene uitkering zorgen.
- De algemene uitkering gaat niet in op kosten van overhead, terwijl die nu juist onderwerp van discussie zijn bij gemeenschappelijke regelingen zoals de BAR.

BIJLAGE 1: ALGEMENE UITKERING BAR GEMEENTEN 2016

Algemene uitkering BAR gemeenten (excl. maatstaven die bij allen 0 zijn)

Nr.	Maatstaf	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
maatst 1	OZB we	3.593.200.000	2.010.800.000	3.105.600.000
maatst 2	OZB nwg	772.800.000	291.900.000	529.900.000
maatst 3	OZB nwe	775.600.000	303.100.000	535.500.000
maatst 4	Inw	47521	25148	45149
maatst 5	Kernen > 500 adressen	1	2	1
maatst 6	Belcap nwe (mln)	775,6	303,1	535,5
maatst 7	Jong (20-)	12839	6263	9046
maatst 8	Oud (65+)	7221	4022	10615
maatst 9	Oud7585	2266	1166	3606
maatst 10	Lihh	3700	2200	6400
maatst 11	Lidr	1813,2	1143,2	4325,3
maatst 12	Bijstands ontv dyn.	419	234	645,666667
maatst 13	UGB	2035	1195	2341,666667
maatst 14	Minderh	4895	2110	2495
maatst 16	Eenoud	1441	782	1335
maatst 17	Huishoudens	19035	10794	20831
maatst 18	Kplok	44800	17000	43800
maatst 19	Kpreg	19160	2400	19310
maatst 20	ll_so	2035,42	0	508,86
maatst 21	ll_vo	2984,8	0	2116,8
maatst 23	Extra groei jongeren	267,1	373,6	0
maatst 24	Extra groei leerl VO	1128,4	0	0
maatst 25	Opp land	1963	2166	2367
maatst 26	Landha bftot	2630,42	2664,18	3219,12
maatst 27	Opp binnenwater	210	210	159
maatst 29	Opp beb k+nk	226	124	218
maatst 30	Opp beb k bfk	304,14	138,24	282,88
maatst 31	Opp beb nk bfnk	5,12	19,04	15,07
maatst 32	Woon- ruimten	18868	10568	20747
maatst 33	Woonr bfk	25849,16	13527,04	28215,92
maatst 38	Won BO	716	0	2380
maatst 40	lsv (a) sleutel	0,000107892	0,000069414	0,000721093
maatst 41	lsv (b) sleutel	0,000145402	0,00018736	0,002511381
maatst 42	Oad oad*wr/1000	31018,992	10694,816	35664,093
maatst 44	Oever bftot	2629,08	1473,54	1886,32
maatst 45	Oever dh bftot	145173,2653	27521,18374	81894,49492
maatst 46	Kernen aantal	4	2	2
maatst 47	Kernen bfnk	5,12	2,38	2,74

Nr.	Maatstaf	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
maatst 48	Vest	4731	2128	3842
maatst 49	Vb alle gem	1	1	1
maatst 60	eenpersoonshuishoudens	4431	2547	6836
maatst 61	Opp beb woonkernen	222	108	208
maatst 62	Opp beb buitengebied	4	16	11
uitk 2	Suppletie_uitkering	-104229	-3531	-45253
uitk 3	Suppletie_uitkering_OZB	85489	33664	-4849
uitk 4	Cumulatieregeling_GF	0	-68717	-202791
uitk 9	Combinatiefuncties	145000	79680	155388
uitk 11	Gezond_in_de_stad	0	0	29000
uitk 20	Versterking_peuterspeelzalen	90.266,06	43.541,68	70.112,86
uitk 28	Huishoudelijke_hulp_toelage	278.200,00	140.400,00	517.400,00
uitk 33	Knelpunten_verdeelproblematiek	9.744,00	14.506,00	16.730,00
uitk 34	WMO	2.047.325,00	1.087.185,00	3.879.120,00
uitk 36	VTH_provinciale_taken	39.482,00	8.915,00	24.623,00
uitk 37	Sociaal domein_participa	2.086.535,33	1.371.767,37	4.055.393,15
uitk 38	Sociaal domein_Wmo	3.839.451,42	2.217.562,57	5.672.690,92
uitk 39	Sociaal domein_Jeugd	9.169.732,26	3.769.663,70	6.614.144,67
	som clusters (ozb-maatstaf niet verrekend) incl uf	59.782.320,94	28.166.646,64	61.741.535,31
	uitkbasis (ozb maatstaf niet verrekend)	29.071.356,96	13.447.520,00	28.287.172,27
	som uitkeringsonderdelen (ozb maatstaf niet verrekend) incl uf en WMO	59.782.320,94	28.166.646,64	61.741.535,31
	AU incl IU en DU (ozb maatstaf verrekend)	53.527.680,00	25.044.045,00	56.716.119,00
	Opp beb k	222	108	208
	Opp beb nk	4	16	11
	oeverlengte	1962	1198	1387
	klei en kleiveengebieden	1496	458	991
	achterstands ll	131	26	190
	tot. Leerl. Primaire onderw	5596	2459	3546

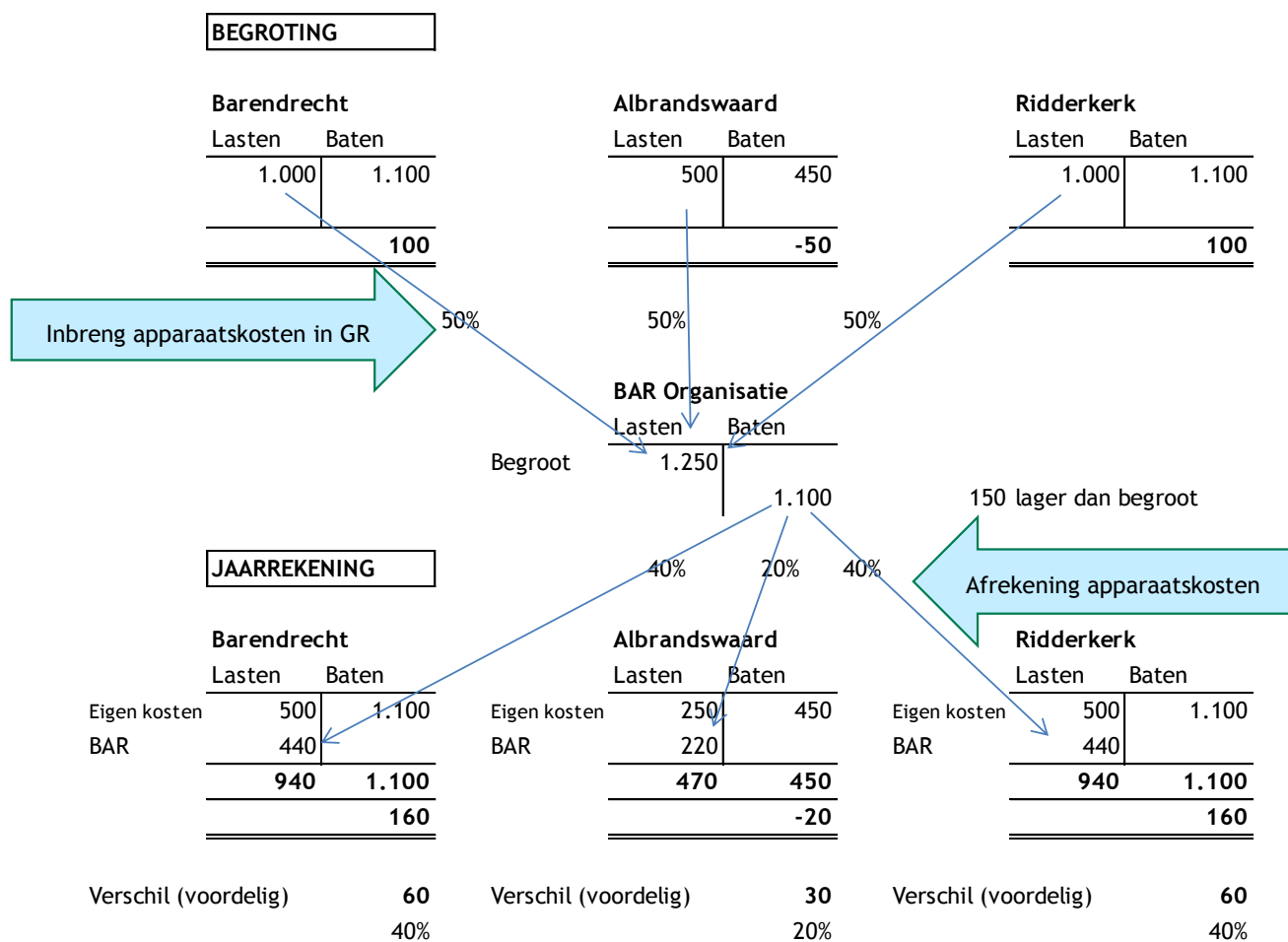
BIJLAGE 2: VOORBEELD UITWERKING KOSTENVERDELING

In dit hoofdstuk wordt een voorbeeld uitgewerkt van de kostentoerekening van de BAR aan de deelnemers, met een variant zonder en met maatwerk bij één deelnemer. Uitgangspunten hierbij zijn:

- 1) Van de in te brengen begrotingen betreft 50% apparaatskosten die in de GR geïntegreerd worden. In het voorbeeld bevat de begroting Barendrecht 1.000 aan lasten, waarvan 500 naar de GR verplaatst wordt.
- 2) Aan de hand van de verhouding van de in de GR ingebrachte lasten worden de werkelijk gerealiseerde lasten na afloop van het boekjaar in rekening gebracht aan de deelnemers.

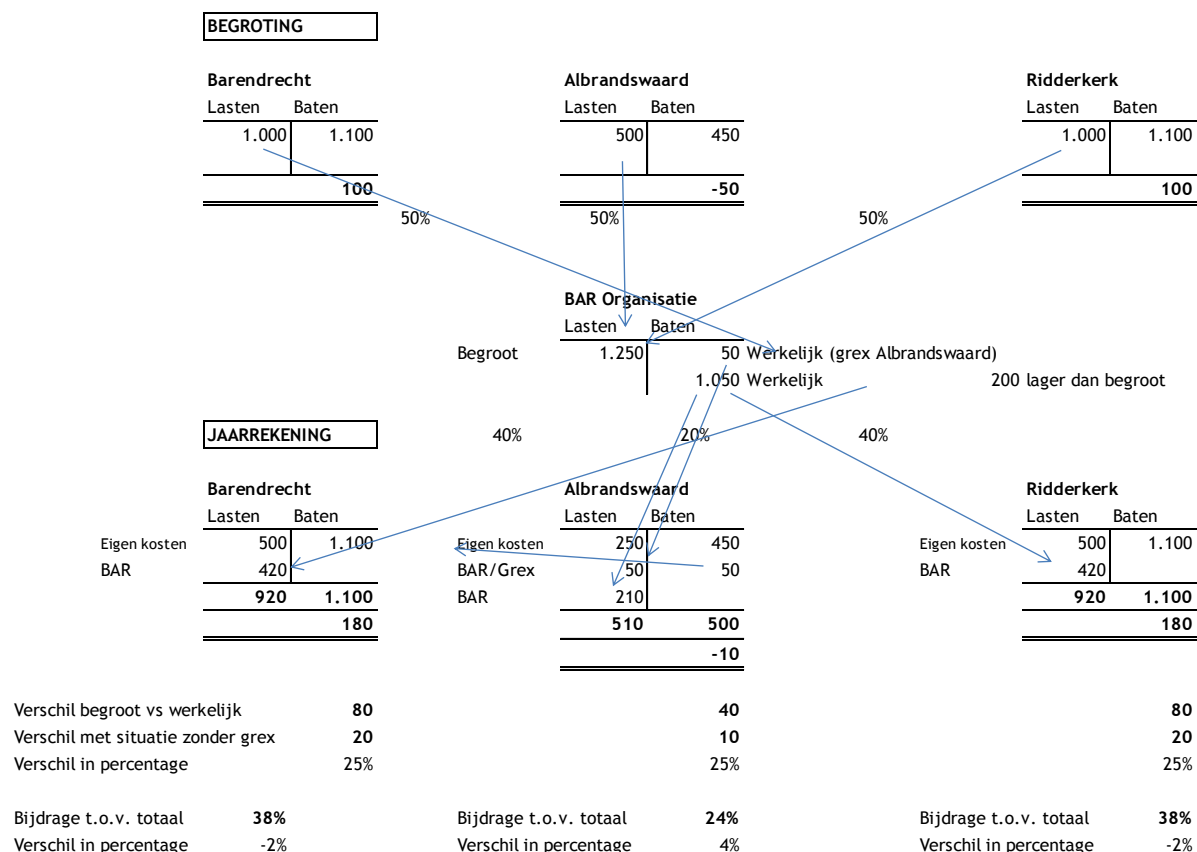
SITUATIE ZONDER MAATWERK

De ingebrachte apparaatskosten zijn 1.250, met verhouding 40%/20%/40%. De geraamde en gerealiseerde lasten en baten van de niet-apparaatskosten blijven in het voorbeeld gelijk. De werkelijke kosten van de GR na afloop van het boekjaar bedragen 1.100, die in de hiervoor genoemde verhouding in rekening gebracht worden. Het voordeel van 150 komt in dezelfde verhouding bij de deelnemers tot uitdrukking.

SITUATIE MET MAATWERK

De gemeenteraad van Albrandswaard stelt gedurende het jaar een (neutrale) grondexploitatie vast met inzet van 50 vanuit de staande BAR organisatie. Met andere woorden de BAR vangt de inzet met bestaande capaciteit op. De extra inzet drukt niet op de exploitatie van Albrandswaard omdat grondexploitaties op de balans worden geadmistreerd. De factuur van de BAR aan Albrandswaard wordt uiteraard wel met 50 verhoogd voor het maatwerk. Dit verlaagt echter - aangezien de BAR de inzet met bestaande capaciteit levert - de totaal in rekening te brengen lasten aan de drie deelnemers met dezelfde 50.

Uitgaande van een neutrale grondexploitatie is het resultaat voor alle deelnemers nu verbeterd t.o.v. de situatie zonder de grondexploitatie. De totale factuur van de BAR voor Albrandswaard is gestegen met 40 terwijl 50 betaald is voor de grondexploitatie activiteiten. Dit omdat de extra inzet van 50 uit de staande begroting van de GR komt. De verlaging van de reguliere kosten van de GR met 50 (door de grex activiteiten) komt voor 20% (zie eerdere verhouding) ten gunste van de reguliere factuur aan Albrandswaard, de reguliere factuur voor Albrandswaard daalt dus met 10 (20% x 50).

CONCLUSIE VOORBEELD AFREKENING

In het zeer versimpeld weergegeven voorbeeld is er maar één variabele, terwijl er in de werkelijkheid talloze variabelen zijn die allemaal invloed hebben op de resultaten van de BAR organisatie (en de deelnemers). Het is een illusie te denken dat er een model bestaat dat rekening houdt met alle mogelijkheden en deze optimaal doorrekent.